

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1. บทสรุป

จากการศึกษาในเรื่องผลการรับกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการพาณิชย์ระหว่างประเทศ ปี 1985 ในประเทศสิงคโปร์ ทำให้ผู้ศึกษาพบว่ากฎหมายต้นแบบฉบับนี้ได้วางขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาการระงับข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศโดยเอกชน ซึ่งตั้งอยู่บนหลักเกณฑ์พื้นฐาน 2 ประการ คือ หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา (Autonomy of parties' wills) และการจำกัดอำนาจแทรกแซงของศาล (Restriction of Court Intervention) โดยส่งผลให้หลายประเทศเข้าเป็นภาคีในกฎหมายต้นแบบ และในปัจจุบันนานาประเทศได้ยอมรับว่ากฎหมายต้นแบบเป็นกฎหมายที่ทำให้การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมีแนวทางเดียวกันมากขึ้น และประเทศสิงคโปร์ เป็นหนึ่งในประเทศที่เข้าเป็นภาคีในกฎหมายฉบับนี้ โดยได้รับเอากฎหมายต้นแบบว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการพาณิชย์ระหว่างประเทศมาปรับใช้อย่างเต็มรูปแบบในปี 1994.

สำหรับการรับกฎหมายต้นแบบในสิงคโปร์นี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการพัฒนาระบบโครงสร้างทางกฎหมายอนุญาโตตุลาการ โดยพบว่าประเทศสิงคโปร์ได้มีการพัฒนาทางด้านกฎหมายการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบ ในขั้นแรกภายหลังจากประสบปัญหาในการตัดสินข้อพิพาทในเรื่อง การระหว่างประเทศในคดี Tumer Case ปี 1989 แล้ว ได้มีการประชุมเพื่อพัฒนานโยบายทางกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการในสิงคโปร์ ในขั้นที่สองในปี 1991 สิงคโปร์จึงได้สร้างองค์กรขึ้นมารองรับการอนุญาโตตุลาการในประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ในการยอมรับสิงคโปร์เป็นหนึ่งในประเทศที่เป็นศูนย์กลางการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศในเอเชีย โดยการตั้งศูนย์การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศของสิงคโปร์ โดยอาศัยความได้เปรียบทางการเมือง เศรษฐกิจการค้า และการเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยี โดยพยายามตอบสนองความต้องการของนักลงทุนทั้งในด้านการบริการต่าง ๆ รวมถึงการจัดเตรียมรายชื่ออนุญาโตตุลาการผู้ตัดสินข้อพิพาทอีกด้วย

ในท้ายที่สุดในปี 1994 สิงคโปร์จึงได้รับเอากฎหมายต้นแบบว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการพาณิชย์ระหว่างประเทศปีของคณะกรรมการการค้าว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศของสห

ประชาชาติ 1985 มาปรับใช้โดยถือว่ากฎหมายต้นแบบเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ และในการรับกฎหมายต้นแบบสิงคโปร์ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติต่าง ๆ ใน ส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักลงทุนมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่าข้อบัญญัติที่ได้เปลี่ยนแปลงนั้นส่วนมากจะเลียนแบบบทบัญญัติของกฎหมายอนุญาโตตุลาการของอังกฤษ รวมถึงบทบัญญัติในลักษณะเดียวกันของประเทศในเครือจักรภพอื่น ๆ มาเป็นต้นแบบ อาทิเช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และฮ่องกง

แต่จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติบางบทของสิงคโปร์ก็อาจจะสร้างปัญหาให้การอนุญาโตตุลาการในสิงคโปร์ได้ อาทิเช่น ปัญหาในมาตรา 10 เรื่องการอุทธรณ์ประเด็นปัญหาเบื้องต้นต่อไปในศาลอุทธรณ์ และปัญหาในเรื่องการตีความว่าอย่างไรจึงจะเป็นข้อพิพาทที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสิงคโปร์ รวมทั้งปัญหาในเรื่องดุลพินิจของอนุญาโตตุลาการในการวินิจฉัยว่าข้อพิพาทใดหรือประเด็นใดที่ถือว่าอยู่ในอำนาจหรืออยู่นออำนาจของกฎหมายอนุญาโตตุลาการฉบับนี้ในการตัดสินในข้อพิพาทนั้น เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามแนวทางการพัฒนาและการรับเอากฎหมายต้นแบบในสิงคโปร์นั้นได้ส่งผลต่อแนวทางการพิจารณาอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศของสิงคโปร์ในหลายประเด็น ดังนี้

- (1) ในเรื่องการแบ่งแยกกฎหมายอนุญาโตตุลาการในประเทศสิงคโปร์อย่างชัดเจน คือกฎหมายอนุญาโตตุลาการ ปี 1953 ยังอาจให้การอนุญาโตตุลาการภายในประเทศและในระหว่างประเทศให้ใช้กฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมาปรับใช้
- (2) กฎหมายอนุญาโตตุลาการยังบัญญัติทางเลือกให้ผู้ใช้ในการเลือกใช้กฎหมายไว้ (Opt-in and Opt-out Basis) ในมาตรา 5(2) และมาตรา 15
- (3) การยอมรับแนวความคิดในระบบซีวิลลอว์มาใช้ในการพิจารณาคดีมากขึ้น (Inquisitorial Proceedings) รวมทั้งการให้อำนาจแก่นุญาโตตุลาการในการใช้มาตรการชั่วคราวต่าง ๆ เพื่อรวบรวมชั้นตอนการพิจารณาที่ต้องให้ศาลมีส่วนช่วยในการกระบวนพิจารณา
- (4) การแก้ไขบทบัญญัติใน กฎหมายวิชาชีพทนายความ (the Legal Professional Act. 1997 (Cap161)) เพื่อรองรับอนุญาโตตุลาการที่เป็นชาวต่างชาติเข้าร่วมในกระบวนพิจารณา

- (5) การยอมรับอำนาจการพิจารณาและตัดสินอื่น นอกเหนือจากศาลในระหว่างการพิจารณา อาทิเช่น การเลือกและการคิดค่าใช้จ่ายของอนุญาโตตุลาการโดยประธาน และเจ้าหน้าที่ของศูนย์การอนุญาโตตุลาการในสิงคโปร์ แทนการร้องขอต่อศาล
- (6) กฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศได้นำเอาบทบัญญัติในเรื่องกระบวนการระงับข้อพิพาท (Conciliation Proceedings) โดยเห็นว่าเป็นวิถีทางของวัฒนธรรมของเอเชีย

เพราะฉะนั้นจากการศึกษาเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า กฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในสิงคโปร์ได้มีการพัฒนาจากกฎหมายต้นแบบที่กำหนดหลักเกณฑ์ที่ค่อนข้างยืดหยุ่น ให้กับวิธีการใช้การอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ โดยระบุชัดเจนขึ้นในอีกระดับหนึ่งเมื่อรวมกับการนำประโยชน์จากการใช้ประสบการณ์ของหลายประเทศมาผนวกเข้าด้วยกัน ส่งผลให้กฎหมายฉบับนี้มีความเป็นกฎหมายที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการรับกฎหมายต้นแบบเข้ามาในระบบกฎหมายของสิงคโปร์ได้ก่อให้เกิดผลหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะผลทางด้านเศรษฐกิจ อันเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาเพื่อให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการระงับข้อพิพาทอย่างครบวงจรพิจารณาได้จากจำนวนคดีที่มากขึ้นทุกปี และจากความสำเร็จนี้เองทำให้หลาย ๆ ประเทศที่ยังพัฒนากฎหมายอนุญาโตตุลาการให้ความสำคัญกับกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศของสิงคโปร์ฉบับนี้ โดยถือว่าเป็นรูปแบบของการพัฒนากฎหมายให้เหมาะสมกับความพร้อมภายในประเทศและความต้องการของนักลงทุนต่าง ๆ ดังนั้นอาจจะคาดเดาได้ว่าต่อไปหลักเกณฑ์ของกฎหมายต้นแบบที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายภายในประเทศของทุก ๆ ประเทศจะมีแนวทางเดียวกันมากขึ้น

5.2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในเรื่องนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าการรับกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการพาณิชย์ระหว่างประเทศ 1985 มาปรับใช้นั้นเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งในการพัฒนากฎหมายในประเทศเพื่อให้นักลงทุนต่างประเทศให้การยอมรับกฎหมายในประเทศตน แต่การที่จะทำให้การอนุญาโตตุลาการในประเทศได้รับการยอมรับจากต่างประเทศได้ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาปรับในกระบวนการพิจารณาทั้งทางด้านกฎหมายและองค์ประกอบแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่าย ความรวดเร็ว ความเป็นอิสระของทั้งตัวสถาบันอนุญาโตตุลาการ และอนุญาโตตุลาการผู้ตัดสิน รวมทั้งความสมบูรณ์พร้อมในด้านการบริการต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษา

ที่การพัฒนากฎหมายของสิงคโปร์ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอมาตรการในการพัฒนารูปแบบของกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ดังนี้

1. มาตรการทางด้านองค์กรหรือสถาบัน
  - 1.1. องค์กรหรือสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นเวทีของการอนุญาโตตุลาการจะต้องมีความชัดเจน โดยเป็นอิสระจากการครอบงำในทุกรูปแบบ เช่น การเมือง หรืออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ
  - 1.2. ข้อบังคับในการอนุญาโตตุลาการจะต้องได้มาตรฐานเช่นเดียวกับองค์กรอื่น ๆ
  - 1.3. อนุญาโตตุลาการผู้ตัดสินจะต้องได้รับการยอมรับจากนานาชาติ และสามารถดำเนินการโดยอิสระ โดยจะต้องมีชื่อขึ้นทะเบียนในสถาบันนั้น ๆ
  - 1.4. การให้บริการทางด้านบริการสาธารณะและการให้บริการในการให้บริการแก่คู่กรณีจะต้องพร้อมสมบูรณ์ อาทิเช่น ล่าม ห้องสมุด ห้องประชุม เป็นต้น
2. มาตรการในการปรับโครงสร้างกฎหมาย
  - 2.1. การใช้กฎหมายต้นแบบเป็นเครื่องมือในการร่างกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ
  - 2.2. เพิ่มศักยภาพของกฎหมายให้มีความรวดเร็ว สอดคล้องกันและมีความยืดหยุ่นสูง เพื่อให้สามารถปรับใช้กับกรณีพิพาทในยุคข้อมูลข่าวสาร เช่น การยอมรับในเรื่องการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร จากการลงลายมือชื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือการส่งข้อมูลข่าวสารทางคอมพิวเตอร์ เป็นส่วนหนึ่งในสัญญาหรือข้อตกลงอนุญาโตตุลาการได้
  - 2.3. ลดบทบาทของศาลลงให้เป็นเพียงผู้สนับสนุนกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการเท่านั้น เช่น การพิจารณาโดยปิดลับในศาล เพื่อปกป้องความลับของคู่ความได้ หรือการบังคับคำชี้ขาดและคำสั่งต่าง ๆ ในลักษณะเดียวกับคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล หรือการกำหนดบทบาทผู้มีอำนาจในการตีความและตัดสินในกรณีต่าง ๆ ที่อยู่ในกระบวนการอนุญาโตตุลาการ โดยอาจโอนอำนาจให้กับคู่ความหรือคณะอนุญาโตตุลาการผู้ตัดสิน หรือสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

ผู้เขียนยังเห็นว่าการปรับใช้อนุญาโตตุลาการในแต่ละประเทศนั้นขึ้นอยู่กับแนวทางปฏิบัติของประเทศนั้น ๆ เองว่าจะให้ความสำคัญกับเรื่องใดก่อนหลัง ไม่จำเป็นต้องแก้ไขบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องทุกเรื่อง แต่ต้องดูความจำเป็นและวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็น

เป้าหมายสูงสุด ดังนั้น ในส่วนของประเทศไทยเองก็มีนโยบายที่จะเป็นศูนย์กลางการระงับข้อพิพาท โดยการอนุญาตตุลาการในภูมิภาคนี้เช่นเดียวกับสิงคโปร์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาในด้านระบบและโครงสร้างของกฎหมายภายในประเทศให้ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ โดยนำเอาประสบการณ์ในการพัฒนากฎหมายอนุญาตตุลาการระหว่างประเทศของสิงคโปร์มาใช้ ซึ่งอาจจะไม่ใช่วิธีการบัญญัติตามกฎหมายสิงคโปร์ แต่เป็นการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของนักลงทุนเป็นหลักแล้วจึงนำเอาประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ มาผนวกเข้าด้วยกัน โดยถือว่าการพัฒนากฎหมายอนุญาตตุลาการระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์อาจเป็นเครื่องมือในการเลือกรูปแบบในการพัฒนากฎหมายอนุญาตตุลาการในประเทศไทย เนื่องจากสิงคโปร์ได้ปรับปรุงกฎหมายจากกฎหมายต้นแบบอันเป็นตัวอย่างกฎหมายที่เหมาะสมในการปรับใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกแล้วขั้นหนึ่ง โดยปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาของการใช้กฎหมายให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้นเหมาะสมกับวัฒนธรรมของคนเอเชีย หากประเทศไทยนำเอากฎหมายอนุญาตตุลาการระหว่างประเทศของสิงคโปร์มาวิเคราะห์ถึงข้อดีอยู่ที่สิงคโปร์ยังคงยึดติดกับรูปแบบของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์อยู่ โดยนำมาปรับปรุงใหม่เสียอีกขั้นหนึ่ง ประเทศไทยอาจจะได้กฎหมายใหม่ที่มีศักยภาพและดึงดูดนักลงทุนให้มาใช้บริการในประเทศมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสภาพความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคในประเทศไม่ได้ด้อยกว่าประเทศสิงคโปร์เลย และจากวิธีการนี้จะช่วยให้ประเทศไทยประหยัดเวลาในการพัฒนากฎหมายอนุญาตตุลาการระหว่างประเทศในแบบฉบับของเรา โดยเริ่มที่กฎหมายต้นแบบ